

Van de Redactie

KO SCHUURMANS

De zomer loopt op zijn einde. Nou ja zomer... Is het al niet weken herfst? Hoe het ook zij de vakanties zijn voorbij, de scholen zijn weer begonnen en ook in de parochies start men met het nieuwe werkjaar. In dit derde nummer van Doorgeven (jaargang 22) gaan we daar op een enkele uitzondering na niet op in. Zoals we reeds aankondigden in het vorige nummer vervolgen we de publicatie van de inleidingen die gehouden zijn op de impulsdag 'Een leven gedenken – het Leven vieren' in Krommenie op 12 april j.l. In één nummer konden immers alle verhalen geen plekje krijgen.

Het vorige nummer (nummer 2) heeft veel extra bestellingen opgeleverd. We hopen dat de aflevering die nu voor u ligt eveneens extra bestellingen oplevert. Daarmee wordt dan opnieuw duidelijk dat wij met het thema van de impulsdag nauw aansloten bij de vragen in het pastorale / liturgische veld.

Allereerst treft u de inleiding aan van Ria Casalod Brakenhoff, pastoraal werkster in de parochies van Zaanstreek-Noord over **het gebruik van symbolen in de avondwake en uitvaart.**

Vervolgens de inleiding van Leo Nederstigt priester-pastor in Amsterdam-Oost over zijn **omgaan met de wensen rond afscheid en uitvaart van mensen van vooral Surinaamse herkomst.**

Anneke Schoorl, uitvaartbegeleidster in Zaanstreek-Waterland vertelt over **hoe een kerkelijke uitvaart geregeld wordt en wijst op de belangrijke financiële consequenties van een aantal zaken.** Bert Stolwijk vervolgt zijn bespreking van **de liederen die gezongen zijn op de impulsdag en heel geschikt zijn om te zingen in een avondwake of uitvaart.** Daarmee is de verslaglegging van de impulsdag rond.

Over twee maanden is het **Allerzielen.** Dit jaar valt 2 november op een zondag. Liturgist Gerard Cock reikt **suggesties aan over hoe het gevierd kan worden.**

Natuurlijk treft u ook de vaste rubrieken aan.

Opnieuw gaan wij allen, lezers en redactie, een nieuw werkjaar binnen waarin we opnieuw werk willen blijven maken van een in Gods Naam levende en levendige liturgie tot heil van de mensen. In zijn artikel 'Wie im Anfang, so in Ewigkeit? Die tridentinische Liturgie' (2007) schrijft de Duitse liturgist prof. Arnold Angenendt: **"Het christendom is een onrustige, ja zelfs revolutionaire godsdienst. Daarvan kan de liturgie niet losgemaakt worden. De Constitutie over de liturgie van het 2de Vaticaans Concilie stelde zich ten doel 'het christelijke leven onder de gelovigen steeds meer te verdiepen en die instellingen welke voor verandering vatbaar zijn aan te passen aan de behoeften van de tijd'. En dat moet blijven gebeuren!"**. Kortom – Angenendt volgend – er blijft voor iedereen die actief is op het gebied van de liturgie nog veel en belangrijk werk te verrichten. De redactie wenst alle lezers en lezeressen en zichzelf daarbij veel inspiratie toe!

Inhoud

Een beeld van een mens	4
<i>Ria Casalod</i>	
Hoe ver te gaan?	9
<i>Leo Nederstigt</i>	
Een kerkelijke uitvaart: hoe wordt het geregeld?	15
<i>Anneke Schoorl</i>	
Herleven in een lied	18
<i>Bert Stolwijk</i>	
Allerzielen op zondag	23
<i>Gerard Cock</i>	
Nieuws van de Gregoriusvereniging	25
<i>Bert Stolwijk</i>	
Op de boekenplank	30
<i>Ko Schuurmans</i>	
Om over na te denken	32
<i>Ko Schuurmans</i>	

En wat valt er zoal te zingen? Als antwoordpsalm na de eerste lezing kiest het lectionarium ofwel voor de herderspsalm 23 ofwel voor psalm 116. Wie in bezit is van de bundel 'Wisselende Gezangen' vindt van deze laatste psalm een mooie zetting van Floris van der Putt (WG 650). Wie deze beurtzang op het eind van de afscheidsviering voor Maurice Pirenne heeft meegezongen, zal het met me eens dat deze mooie beurtzang onverdiend in het vergeetboek is geraakt.

Nog een ander gezang mag ik niet onvermeld laten. Het is een tekst van Sytze de Vries op muziek van Tom Löwenthal: Koester de namen die wij hier gedenken. Het verscheen in de Muziekbladen van Continuo (MB 262). Vaak worden in de Allerzielenviering de namen van de overledenen van het afgelopen jaar genoemd en wordt er voor hen een kaars bij de paaskaars ontstoken. Een mooiere muzikale omlijsting van dit indrukwekkende ritueel kan ik me niet voorstellen.

Koe-ster de na-men die wij hier ge-den-ken:
 dat zij ge-bor-gen zijn in uw ge-na-de,
 dat zij ge-kend zijn bij U en bij ons.

Nieuws van de Gregoriusvereniging

BERT STOLWIJK

Siem Groot neemt afscheid van Kunstfactor

Op vrijdag 20 juni jl. heeft Siem Groot (67) officieel afscheid genomen als beleidsmedewerker r.-k. kerkmuziek van Kunstfactor, het

landelijke sectorinstituut voor de amateurkunst, gevestigd te Utrecht. Hiermee kwam een einde aan een periode van 24 jaar waarin hij werkzaam was ten dienste van de kerkmuziek op landelijk niveau: eerst als directeur van de NSGV, later als stafmedewerker van achtereenvolgens SNK, Unisono en Kunstfactor. Daarvoor was Siem Groot o.a. actief als stafmedewerker voor liturgie en kerkmuziek bij het DPC van het bisdom Haarlem en als bestuurslid van de diocesane St.-Gregoriusvereniging.

Ter gelegenheid van zijn afscheid bij Kunstfactor verscheen het boekje 'Zingen voor het leven'. In deze bundel wordt door musici, musicologen, theologen, liturgiewetenschappers en beoefenaars van de ritual studies nagedacht over het perspectief van religieuze en culturele diversiteit. De bijdragen werden geschreven door Jeroen Schrijner, Gerard Lukken, Martin Hoondert, Hilbrand Adema, Judith Tonnaer, Paul Post, Richard Bot, Els Dijkerman, Anton Vernooij en Wim Ruessink. Het boekje (ISBN 978 90 8972 007 8) is een uitgave van Uitgeverij Abdij van Berne, Heeswijk en kost € 12,50. Het is te bestellen bij Kunstfactor: www.kunstfactor.nl of (030) 233 56 00.

In memoriam Joseph Gelineau (1920-2008)

De Franse pater Joseph Gelineau SJ is vrijdag 8 augustus jl. overleden. Hij werd 87 jaar. Gelineau is van grote betekenis geweest voor de ontwikkeling van de r.-k. liturgische muziek in de 20e eeuw, niet alleen in Frankrijk, maar wereldwijd. Al voor het Tweede Vaticaans Concilie – toen de liturgie nog in het Latijn werd gevierd – verschenen van zijn hand toonzettingen van psalmen in de Franse taal, waarbij het recitatief werd afgewisseld met korte antiphonen die door de gehele gemeenschap meegezongen konden worden. Deze Gelineau-psalmen werden in vele talen vertaald, ook in het Nederlands, en enkele ervan worden nog steeds gezongen. De meest bekende is wel Psalm 23 met het refrein *Want mijn herder is de Heer (GvL 23III)*. Het was deze melodie die veel katholieken voor het eerst in aanraking bracht met het zingen van psalmen.

Gelineau heeft grote invloed gehad op Huub Oosterhuis en Bernard Huijbers die in ons land aan de wieg stonden van de Nederlandstalige liturgische muziek. Een documentaire over het leven en werk van père Gelineau is te zien op www.jds.tv (de website van het Franse tv-programma 'Le jour de Seigneur')

Studiedag 'Kinderkoor in beweging'

Dirigenten van kinderkoren zijn van harte uitgenodigd voor de jaarlijkse studie- en contactdag op zaterdag 27 september a.s., die dit jaar in het teken zal staan van 'beweging'. Daarbij gaat het niet in de eerste plaats om de uiterlijke bewegingen van de zingende kinderen, maar om de beweging in de muziek zelf. Is het mogelijk dat kinderen die van binnenuit meebelevend? Is het mogelijk om hen gevoelig te maken voor de eigen taal van de muziek?

Twee bekende kinderkoor-dirigenten, Catrien Posthumus Meyjes en Wilko Brouwers, zullen met een ad-hoc-kinderkoor aan het werk gaan en proberen te laten zien en horen tot welke resultaten een dergelijke muzikale benadering van het repertoire kan leiden. De deelnemers mogen maximaal vijf

kinderen van hun eigen koor meenemen die dan deel gaan uitmaken van het ad-hoc-koor.

Deze studiedag wordt gehouden in de Willibrorduskerk, Westerweg 267 te Heiloo (vlakbij het NS-station) en duurt van 10.30 tot 15.00 uur. Toegang: € 10,00 p.p. incl. koffie/thee en soep. De kinderen hebben gratis toegang en voor hun eten en drinken wordt gezorgd.

Nadere informatie in de folder die naar alle parochies en de bij ons bekende kinderkoordirigenten wordt gestuurd. Opgave via ons kantoor. (zie colofon)

Studiedag 'Eenvoudige orgelmuziek voor de liturgie'

Op zaterdag 27 september vindt de tweede contact- en studiedag voor organisten van dit jaar plaats in de HH. Cyriacus en Franciscuskerk (Koepelkerk) in het centrum van Hoorn. Op deze dag staat de Belgische componist Flor Peeters centraal die een groot oeuvre heeft nagelaten waaronder eenvoudige orgelmuziek geschikt voor liturgisch gebruik. Mark Heerink, de vaste organist van de Koepelkerk, laat de deel-

nemers kennismaken met de componist en zijn muziek. Er is voor de deelnemers ook gelegenheid om zelf het Maarschalkerweerd-orgel te bespelen.

De bijeenkomst duurt van 13.00 tot 17.00 uur. De kosten voor actieve deelname bedraagt 10,00 euro p.p. inclusief koffie/thee. Er is ruimte voor maximaal 10 deelnemers. De inschrijving vindt plaats in volgorde van aanmelding. Aanmelding rechtstreeks bij Mark Heerink: m.heerink@planet.nl of 06 23 40 08 43

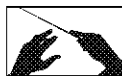
Cursussen voor dirigenten en organisten

Oriëntatiecursus koordirigent

Doelgroep: Voor ieder die al een koor dirigeert, maar nog over (te) weinig kennis en vaardigheden beschikt, en voor ieder die er over denkt om een koor te gaan dirigeren. Wanneer: 12 zaterdagochtenden (9.30-12.00 uur), start: 18 oktober 2008. Locatie: Haarlem, vergaderzaal Bisdom, Kruisweg 63. Docenten: Mark Heerink en Bert Stolwijk. Kosten: € 160,00

Opgave: voor 1 oktober a.s. bij ons kantoor (zie colofon)

Basiscursus I en II koordirigent

In de provincie Noord-Holland wordt het traject van de dirigenten-opleiding vanaf Basiscursus I verzorgd door De Kunst (centrum voor amateurkunst in Noord-Holland) De lessen worden dit jaar gegeven in het gebouw van Artiance te Alkmaar op de vrijdagmiddag van 13.15 tot 16.00 uur. Kennismakingslessen: 5 en 12 september, start: 19 september. Zie verder: www.dekunst.net of bel Dolly de Kroon, (072) 515 92 09 (dinsdag en donderdag).

Basis- en vervolgcursus kerkelijk orgelspel

Doelgroep: Voor organisten die regelmatig spelen in de liturgie of van plan zijn dat binnenkort te gaan doen.
Wanneer: 15 zaterdagen (basis: 10.00-12.00; vervolg: 12.30-14.30 uur). Eventueel worden beide cursussen ineengeschoven.
Start: 6 september a.s.
Locatie: Hoorn, Koepelkerk, ingang: Achterom 24A.
Docent: Mark Heerink
Kosten: € 225,00 (actieve deelnemers); € 135,00 (hospitanten)
Opgave: z.s.m. bij Mark Heerink:

m.heerink@planet.nl of
06 23 40 08 43

Activiteiten van anderen

Vespers zingen in Santpoort

In de Dorpskerk van Santpoort-Noord wordt maandelijks op zaterdagavond een oecumenische vesperdienst gehouden waarin koormuziek een belangrijk element is. Voor elk van deze diensten wordt een projectkoor gevormd. Zangers (m/v) van ieder stemtype zijn welkom om aan deze projecten mee te doen. Programma voor de komende maanden:

4 oktober: Met open hart en zinnen... (Engelstalig repertoire, o.a. Vaughan Williams)

1 november: Ontsteek dan een lichtend vuur... (Russisch-orthodoxe gezangen en Taizéliederen)

24 december: Kerstnacht (o.a. cantate 'Kommst, Du Licht der Heiden' van Buxtehude).

Meer informatie en opgave voor één van de zangprojecten: www.vespersindedorpskerk.nl of telefonisch bij Antje de Wit (dirigente): 023 537 31 92

Gregoriaanse Meditatie

Gregoriana, het gregoriaans mannentrio o.l.v. Geert Maessen, verzorgt elke derde zaterdag van de maand een Gregoriaanse Meditatie, een meditatief concert i.s.m. musici uit Oost en West, op zoek naar verwantschappen van diverse muzikale en religieuze culturen.
Plaats: Obrechtkerk, Jacob Obrechtstraat 30, Amsterdam (bij Concertgebouw).
Tijd: 17.00 tot ca. 17.45 uur.
Toegang: vrijwillige bijdrage.
Info: www.gregoriana.nl ; r.lof@chello.nl ; 0294 419 754.
Data en musici:

zaterdag 20 september 2008:
Gregoriana i.s.m. Jeff Cardey,
mandoline

zaterdag 18 oktober 2008:
Gregoriana i.s.m. Dvora Yanov,
chazanit

zaterdag 15 november 2008:
Gregoriana i.s.m. Valeria
Boermistrova, mezzosopraan.

zaterdag 20 december 2008:
Gregoriana i.s.m. gregoriaans
vrouwenkwartet Virga en Henk
Waardenburg, vedel/rebec.

Gezocht

De R.K. Parochie St. Augustinus te Vijfhuizen zoekt z.s.m. een vaste **organist (m/v)** om tijdens de zondagsviering (10 uur) de verschillende koren te begeleiden, zo nodig ook op de piano. Repertoire: voornamelijk Nederlandstalige liederen. Salariëring volgens normen Bisdom Haarlem. Inlichtingen: dhr. D. van der Eerden (dirigent Gemengd Koor): 023 558 15 52 of eerdsu@quicknet.nl

De R.K. Parochie St. Augustinus te Vijfhuizen zoekt z.s.m. een **dirigent (m/v)** voor het kinderkoor 'Happy Sound'. Repetities: 1 keer per week, op een nader te bepalen dag en tijd. Vieringen: 1 keer per 4 à 6 weken. Vergoeding: in overleg. Inlichtingen: dhr. D. van der Eerden: 023 558 15 52 of eerdsu@quicknet.nl

Het gemengd zangkoor (30 leden) van de parochie OLV Geboorte - De Goede Herder te Hoogmade/Woubrugge (bisdom Rotterdam), zoekt met spoed een **dirigent (m/v)**. Liturgievieringen: ca. 15 keer per jaar, voornamelijk op zondag. Repetities: dinsdagavond 20-21.30 uur. Repertoire: meerstemmige Nederlandstalige werken en liederen. Inlichtingen: P.J.M. Wolvers: 071 501 83 75.

Om over na te denken

SAMENSTELLING KO SCHUURMANS

Heer,

Als ik verdriet heb en gesloten en onverschillig dreig te worden voor de mensen in mijn omgeving, zorgt U er dan voor dat ik open blijf en niet in egoïsme verval waartoe verdrietige mensen dikwijls geneigd zijn. Zorg dat ik niet alleen aan mij zelf denk. Het is niet goed dat ik veel-eisend ga worden, andere lastig val, hun plezier vergal, omdat het met

mij niet goed gaat. Laat mij hun kleine attenties zien, ze waarderen en er dankbaar voor zijn. Leer mij voor anderen iets te betekenen, want je komt over je verdriet heen als je jezelf vergeet door anderen te helpen. Heer, wees mij nabij! Amen.

*Romano Guardini (1885-1968)
pastor, theoloog en filosoof.
Tijdens zijn leven heeft deze grote
Duits - Italiaanse denker en schrijver
veel teleurstellingen en verdriet
gekend.*

Een verdrietige mens
Mozes – Doritha Hoffman (1995)

Het hiernamaals: in Gods nabijheid verkeren

Voor wie zijn verstand gebruikt, kan er geen hiernamaals zijn. Wie betoogt dat het na onze dood helemaal afgelopen is, vindt mij niet op zijn weg. Ik zal dat standpunt niet aanvechten. Maar alles wat ik aan geloof beleefd heb, heeft wel zijn sporen achtergelaten in mijn denken over de mogelijkheid.

Soms hoop ik wel eens dat er met de dood een overgang is naar het licht. In het licht zou ik graag opgenomen willen worden. Geloven gaat om de vereniging met het eeuwige of absolute. Over de wens om voor altijd in Gods nabijheid te zijn. De mooiste woorden uit de Bijbel zijn voor mij daarom die van Gabriël die bij Zacharias komt en zegt: 'Ik ben Gabriël, die in Gods nabijheid verkeert'. Die nabijheid. Dat is de essentie.

Uit een interview met Kees Fens (1929-2008), literatuurwetenschapper en criticus, afgedrukt in het dagblad Trouw van 7 juni 2008. Een week later overleed Kees Fens.

